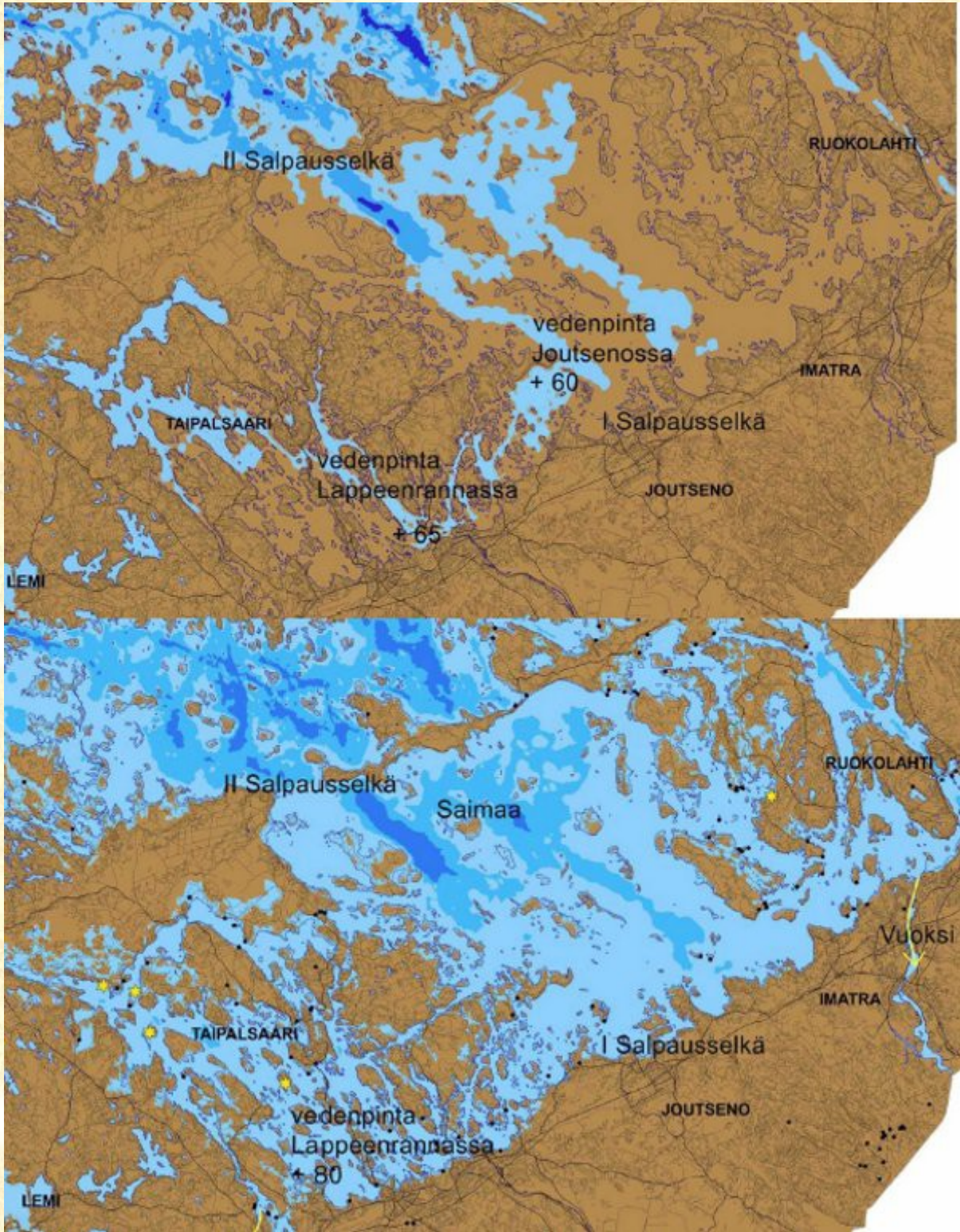

Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

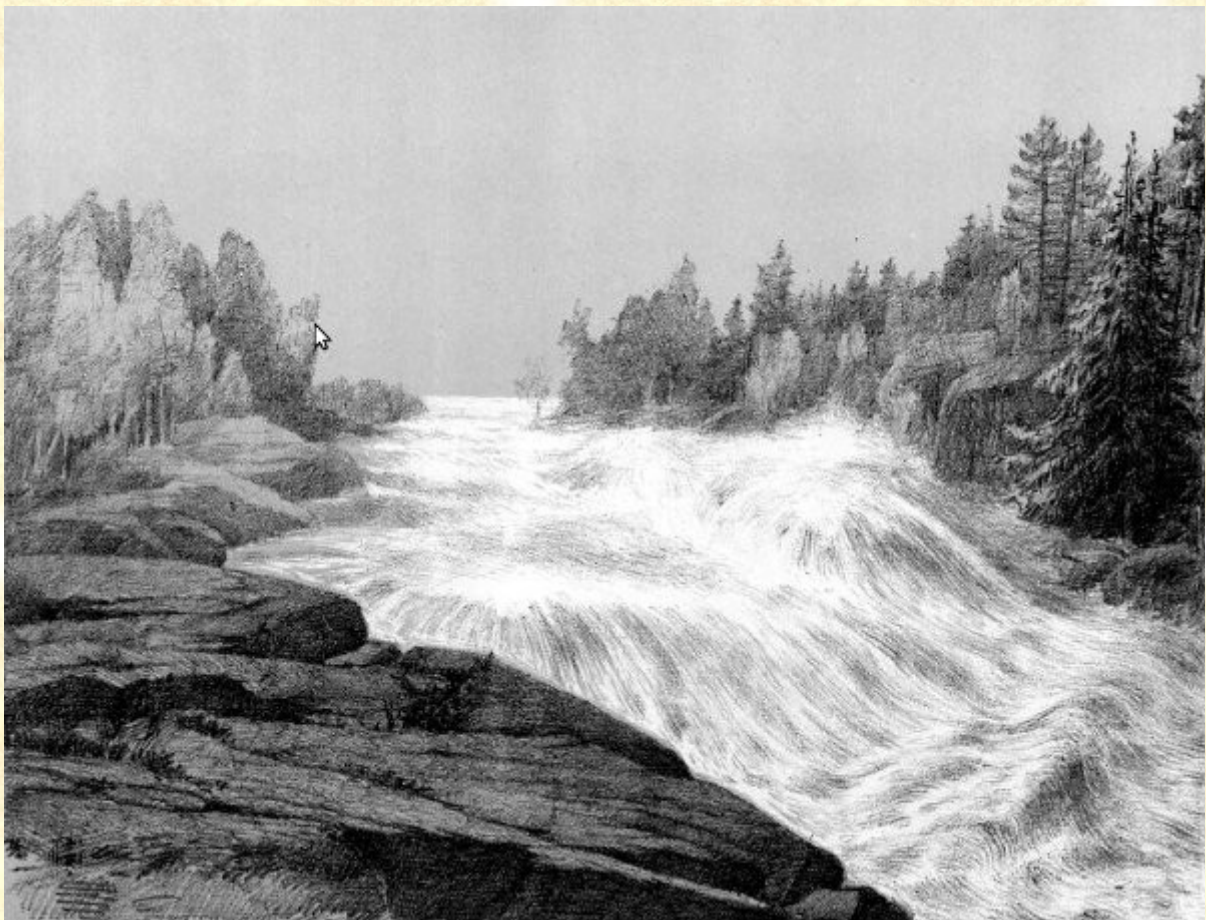
Imatra ja Tainionkoski

On the 13th April in 2025

On ollut aika jolloin Imatraa ei ole vielä ollut olemassakaan, ja aika, jolloin Imatraa ei tunnettu tällä paikkanimellä – sehän perustettiin kauppalaksi vasta vuonna 1948 – eli se on yhtä vanha kuin minä Oli

myös aika jolloin alueella ei asunut lainkaan ihmisiä. Tuhansien ja taas tuhansien vuosien ajan Suomea peitti paksu mannerjää joka väliin vähän suli, ja jäättyi sitten taas uudelleen. Silloin Suomessa ei asuttu kuin Jäämeren rannalla olevalla, ilmastollisesti suojaisemalla kaistalla, ja ei koko aikaa sittenkään. Sitten alkoi sulaminen, ja pian maisemia peitti jääjärvi, jonka muodostumisessa oli eri vaiheita. Vesi ulottui Mellonmäen huipulle. Sulaminen oli jossakin vaiheessa rajua, ja siltä ajalta ovat peräisin esimerkiksi hiidenkirnut. Sulamisen jatkuessa muodostui Salpausselkä, joka koostuu pitkistä soraharjanteista. Mannerjäältä sulaneet vesimassat purkautuivat pääasiassa Suomenlahteen. Jääkauden päätyttyä vedenpinta laski voimakkaasti, ja maa kuivui. Ennen maankohoamista vesi ei ulottunut lähellekään nykyistä Imatrankoskea, ja Saimaan vesialue oli huomattavasti nykyistä pienempi. Tilanne muuttui kuitenkin nopeasti. Asian havainnollistamiseksi kuvitelkaamme Suomea levyksi, joka on painunut vasemmalta laidaltaan jäämassan painosta, ja kun jäämassa poistetaan, oikenee levy, ja vesialtaat leviävät itään, ja osa joista lakaa virtaamasta länteen, ja vesialtaille aukeaa idässä uusia purkauksuomia. Juuri tällaisessa prosessissa Imatrankoski syntyi. Saimaa alkoi tulvimaan kohti laatokkaa yli salpausselän, mutta varsinaisen koskiuoman syntymiseen kului aikaa, koska ylitulvimiskohta oli jyrkää peruskalliota. Vähitellen Imatrankosken uoma kuitenkin syntyi muuta kalliomassaa heikompaan juotteseen. Imatra on siitä merkillinen virta, että sen suuimmat putoukset sijoittuvat sen alkupäähän, ja loppuosa kohti Laatokkaa on huomattavasti tasaisempaa menoa.

Ylläolevassa piirroskuvassa Imatrankoski kuohuu vapaana. Maastonmuodot eivät tässä vastaa todellisuutta, sillä Imatrankosken kanjoni on syvämpi, mutta piirtäjällä on taitelijanvapaus. Jostakin syystä Imatrankoskea pidetään suomalaisista koskista kaikkein vaarallisimpana ja mahtavimpana. Sitä se ei kuitenkaan ole, sillä esimerkiksi Vuoksen yläjuoksulla sijainnut *Niskakoski* oli paljon vaarallisempi. Sekin hävisi kuvioista Imatrankosken voimalaitoksen ilmaannuttua koskeen. Mainittavista suomalaisista (vielä vapaista) muista koskista *Jyrävä* mörisee mielestäni paljon pahemmalla äänellä, ja Tornionjoessa on sielläkin melkoisia koskia. Sitäpaitsi jääkauden loppuvaiheissa lännenpänä sijaitti ihan oikea koski, joka oli kymmenen kertaa Imatrankoskea voimakkaampi, ja esimerkiksi *Hiidenportti* vastasi *Imatrankoskea* joka suhteessa. Tämän kosken syntyminen tapahtui hetkenä kun jääjärven sulamisvedet purkautuivat äkisti Suomenlahteen, ja vedenpinta laski lyhyessä ajassa 30 -metriä. Että on se ollut yhtä jylhinä. Että se siitä ja sen kestävydestä. Mutta kyllä nämä kosket sun muut olivat silti osa minun tuolloista sielunmaisemaani, mutta ovat sittemmin haalistuneet, ja lakanneet vaikuttamasta sieluntapahtumiini. Sitä kun lähtee muualle,

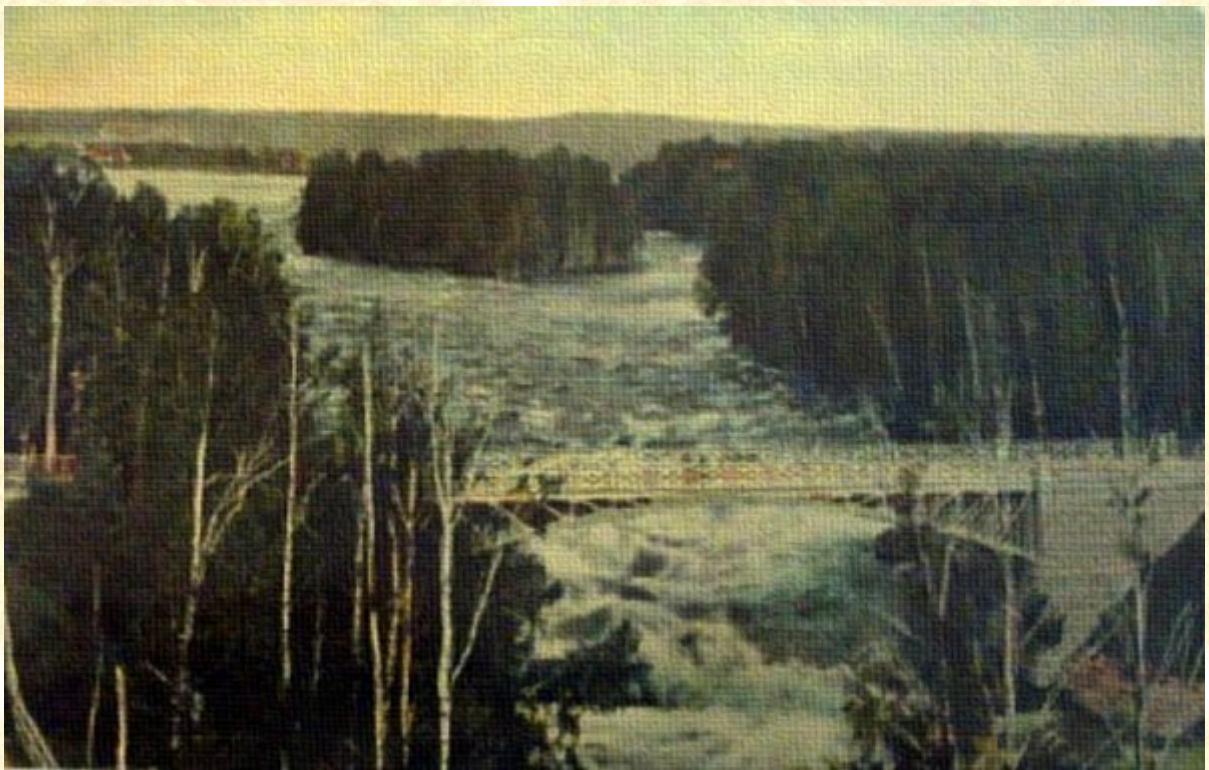
tulee uusia asioita, ja uusia paikkoja alkaa pitää kotinaan, kuten esimerkiksi eräässä vaiheessa Jyväskylää, ja nyttemmin Kuopiota. Ei näitä juttuja voi kirjoittaa kovinkaan henkilökohtaisella tasolla, sillä mitenkäs sitä ihan kaikkea muistaisikaan, ja toisaalta on niinkin, että tuolloin eläneet ja älämöineet ovat jo (onneksi) kuolleet, ja muutoinkin olivat senverran merkityksettömiä ihmisiä, ettei heidän kohtalonsa kiinnostakaan ketään. Olen usein ihmetellyt, miten elämäkertakirjoittajat ovatkin tavanneet kaikki julkimot, ja suuren joukon merkittäviä ihmisiä, kun minä en tavannut ainuttakaan. Siis sellaista, josta edes olisi tullut myöhemmin kuuluisaa. Imatra vaikuttaa nykyisin ennemminkin painajaisunelta, ja sitäkin se myös hyvin pitkälti oli. Ei ole helppoa olla erilainen, kun muut ovat kuin yhdestä puusta veistettyjä, ja lisäksi sanomattoman typeriä otuksia. Toisaalta en voi vaihtaa tätä lapsuusmaisemaani johon toiseen, sillä täällä sitä vaan elettiin.

Ennenkuin Imatraa oli edes nimettyinä paikkana olemassa, oli kosken partaalle rakennettu puinen hotelli, joka oli kivisen Valtionhotellin edeltäjä. Kuvasta päätellen tämä vanha hotelli sijaitsi suunnilleen nykyisen sillan kohdalla. Kuvassa taustalla näkyvä saari jäi sittemmin patoaltaan alle. Pääosin Ruokolahteen kuulunut Imatra perustettiin heti sodan jälkeen, kun Jääski, joka oli merkittävin lähiseudun pitäjistä, oli menetetty neukuille. Ihan näköetäisyyden päässä sijaitsevan Enson mukana menivät sen tehtaat naapurille että heilahti. Myöhemmin voimakkaasti nousseet rauta- ja sellutehtaat Suomen puolella antoivat Imatralaisille leivän. Vanhan hotellin aikoihin Imatrankoski oli oikea lohijoki, ja jo tästäkin syystä siellä kävi matkailijoita, mutta olihan vapaana ryskäävä ja kohiseva koski sinällään jo nähtävyys.

Imatralle rakennettiin myöhemmin paljon edellistä komeampia hotelleja, joita yksi näkyy kuvassa. Samat, joutilaat ihmisen kuljeskelevat parhaat päällä itseään muille samanlaisille näyttämässä – että täällä sitä vaan ollaan, ja varmasti aina jotakin parempaa kuin nuo muut tuossa. Ihmisillä on aina ilmennyt tuota kissanhännännostamista.

Oheisessa postikorttikuvassa on kuvattuna tilanne 1900-luvun alussa. Jotenkin ne ovat vaan onnistuneet rakentamaan jo tuolloin kosken yli sillan, joka oli noihin aikoihin myös erittäin suosittu itsemurhapaikka. Patorakennelma kyettiin rakentamaan vasta voimalaitoksen rakentamisen aikoihin 1920-luvun loppupuolella, jolloin Vuoksen virtaamaa saatiin vähennettyä Immalanjärven vedenpinnan laskun

ansiosta, kun avattiin uusi lasku-uoma Unterniskanjoen kautta, ja samalla Virasoja muuttui – nimensä mukaisesti – pelkäksi ojaksi. Padon valmistutta Imatran vedenpinta pystyttiin nostamaan paljon alkuperäistä korkeammalle, mutta samalla hävisivät kaikki kosket aina koskenniskalle saakka, ja veden alle jäi kokonaan esimerkiksi Linnankosken puurakenteinen voimala. Mutta on se padotunkin veden voima siltikin valtava! Sen voi aistia vieläkin kun patoluukkuja availaan muutamaksi minuutiksi viikonloppuisin. Mutta läheskään aina ihmiset eivät ole onnistuneet kahlitsemaan virtaavan veden voimaa, kuten imatralaiset voimalaitosinsinöörit. Palautetaan mieliin vaikkapa tapaus, jossa talonjussit kaivoivat Höytiäisen rantaan pientä lasku-uomaa tulvavesille, joka pian ryöstäytyi koskeksi, ja laski Höytiäisen pintaa metrikaupalla. Tai muistettakoon tapaus, jolloin jyväjussit synnyttivät Taipaleenjoen kaivamalla tulvavesille pientä lasku-uomaa kapealle kannakselle, joka sekin ryöstäytyi käsistä, ja on sekin on tulosta hallitsemattomasta juoksutuksesta.

Tässä kuvassa siltaa ei ole vielä rakennettu. Kosken vastarannassa, kaukaisuudessa, siintää luultavasti Sienimäki, ja keskellä koskenniskaa on saari, joka jäi vedenpinnan alle kun Imatran voimala ja pato valmistuivat. Tämä lisäksi rakennettiin rantamaille mittavat patovallit, joiden toteutus vaati virtaamien säätelyä, ja apupatorakennelmia.

Kuvassa näkyy rantatie, ja edellisessä kuvassa näkynyt saari. Kuva on varsin idyllinen, ja kaiteeseen nojaava ukko ei varmaankaan ollut ihan tavallinen talonjussi, vaan joku herranpösilö, joka vietti lomaansa koskea katsellen. Joutilasta luokkaa siis, jollaiset viettivät aikaansa myös Valtion vanhassa hotellissa, ja myöhemmin uudemmassa, kivisessä valtionhotellissa, jonka tunnemme *Valtsuna*. Me rupusakki siis.

Harvemmassa lienevät ne valokuvat, joissa on kuvattu padon rakennusvaihetta. Tästä kuvasta näkee, että vedenpintaa on selvästi laskettu. Aikanaan ihmettelin kovin sitä, miten ne onnistuivat rakentamaan tämän padon, koska koskea ei voinut sulkea rakennustyön ajaksi. No, tietenkin vedenvirtaamaa piti vähentää apupatojen avulla, ja keskikesä lienee ollut paras aika muutoinkin rakentamiselle – ennekuin syyssatteet olivat alkaneet kohtsiltää. Ilmeisestikin ne aloittivat rakennustyöt molemmilta rannoilta, ja siten olikin

helpompaa tukkia joen keskikohta ja rakentaa siihen puuttuva palikka padosta, ja olihan uusi voimalaitoksen uoma jo kätettävissä vedenpinnan säätelyyn.

Tästä kuvasta näemme apupatojen merkityksen. Niillä voitiin eristää koskesta tiettyjä osia, samalla kun vettä laskettiin toisesta kohtaa. Vedenpinta on ollut todella alhaalla. Voimalaitoksen uomahan kaivettiin kuvasta nähden oikealle, ja loppupelissä kuvassa näkyvä saari jäi kokonaisuudessaan patoaltaan peittämäksi.

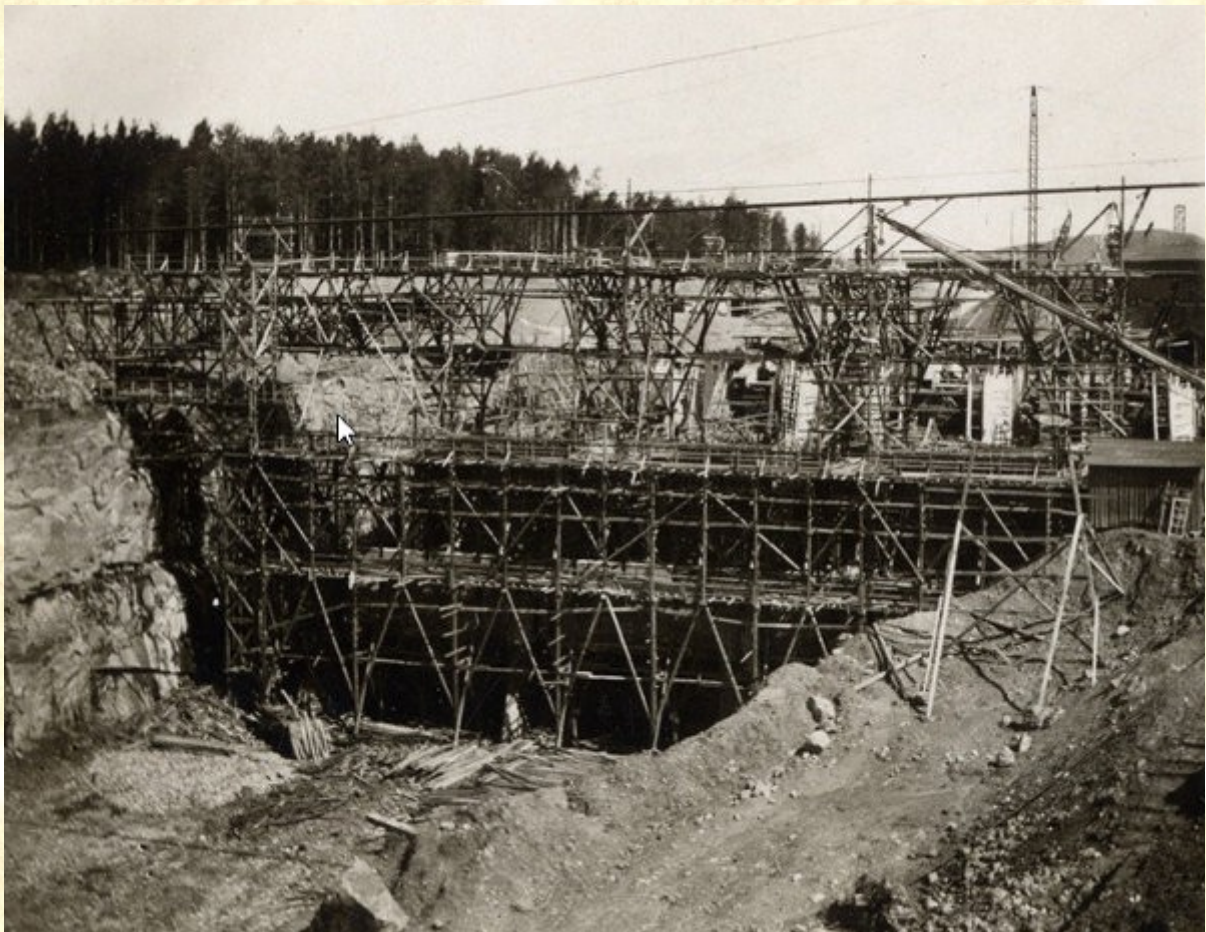

Tämäkin kuva osoittaa, että patoaltaan pengerrystyöt olivat massiivisia, ja että apupatoja käytettiin koko

ajan. Ei tarvitse yhtään ihmetellä, että työn kestäessä menetettiin ihmishenkiä.

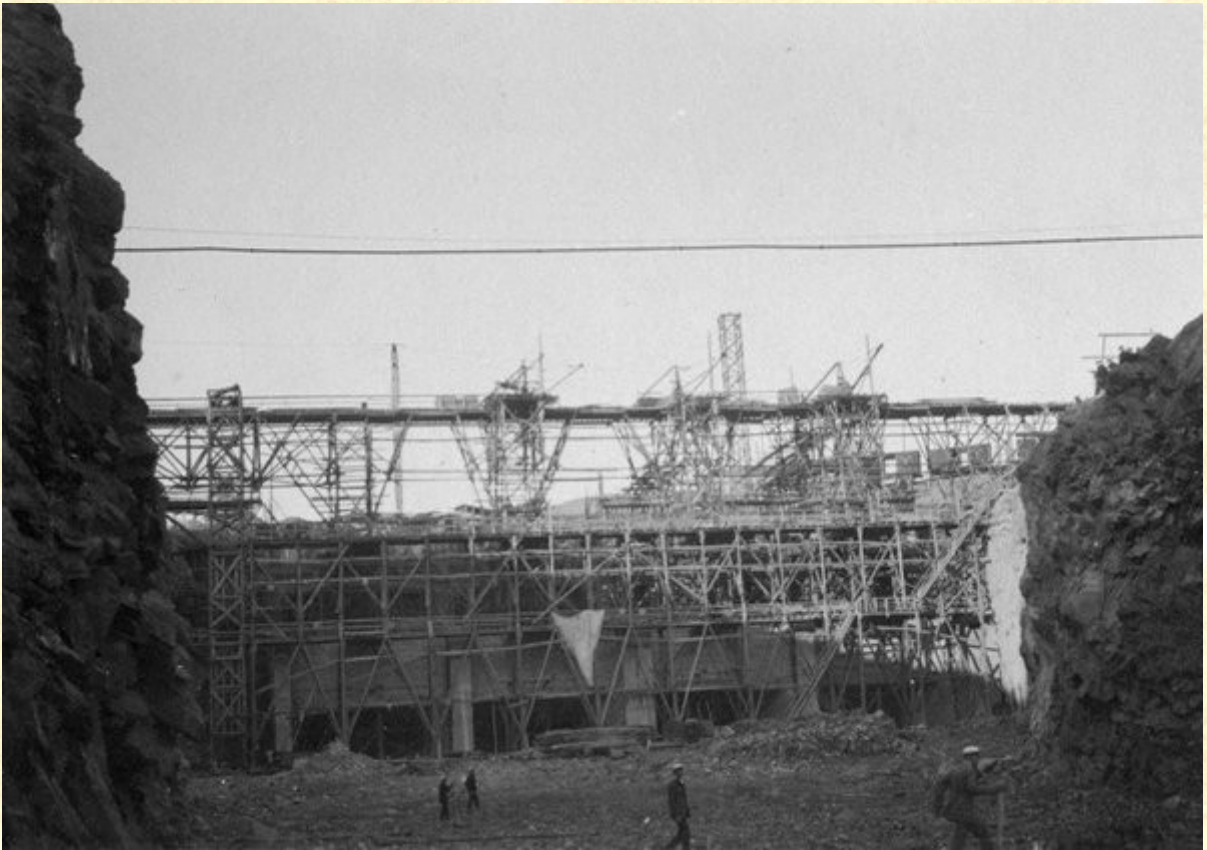

Imatran voimalaitosta varten avattiin siis kokonaan uusi uomaa, johon ei heti laskettu vettä, ja siitä syytä tässä kuvassa uudessa uomassa ei näy pisaaraakaan vettä. Kun voimalaitos oli sitten valmis, voitiin kosken virtaamaa ohjata uuteen uomaan, ja patoluukut sulkemalla nostaa vedenpintaa ylemmäs, jotta voimalasta saataisiin täydet tehot irti. Täytyi maksimoida putouskorkeus.

Voimalaitoksen uomasta piti tehdä riittävän syvä, jotta olisi saatu tarpeeksi putouskorkeutta, eli valmiin patoaltaan reunasta voimalaitoksen purkausaukkoihin. Aluksi voimalaitoksesta ei saatu ihan täysiä tehoja,

mutta kun siihen asennettiin uusi turbiini, niin joha alkoi lyyti kirjoittaa.

Tästäkin kuvasta näkee, että voimalaitos oli rakennuksenakin melko korkea. On siihen valettu eräskin ämpärillinen betonia, ja kilometreittäin betonirautaa.

Tässä valokuvassa näemme Imatrankosken padon rakentamisen jälkeen. Huomaamme maiseman muuttuneen, ja edellisissä kuvissa vielä näkyneet saari on hävinnyt kun vedenpinta on noussut. Todennäköisesti myös muita muutoksia lienee tapahtunut. Ihminen on todella voimakkaasti muokannut tätä joenuomaa, ja yläjuoksulla ennen virrannut Tainionkoskikin on eräässä vaiheessa ohjattu kokonaan uuteen uomaan. Ylläolevassa valokuvassa patoluukut ovat avoinna, ja on todennäköistä, että alkuvuosina vettä juoksetettiin enemmänkin kuin nyt kuvassa näkyvään vanhaan koskenuomaan, koska vei aikaa

ennenkuin tilanne tasapainottui esimerkiksi pohjaveden osalta. Vähitellen ja kokeilemalla löydettiin oikeat vapaan veden juoksutusmäärät suhteessa veden hyötykäyttöön, eli sähkövoiman tuottamiseen. Ennenvanhaan vettä saattoi juoksuttaa Imatraan mielin määrin, ja valituksia ei juurikaan tullut Venäjän puolelta, mutta nykyään rajanaapuri saattaa älähtää jos vettä alkaa tulla tulvimalla. Älähtäähän se niin monesta muustakin asiasta, kun pitää esittää suurvaltaa, ja harjoitella ensin pienempiensä kanssa. Vuoksen voimalaitosrakentamisen eräänä seurauksena on ollut se, että lohikalat ovat hävineet, koska ne eivät ole enää vuosikymmeniin kyenneet nousemaan koskea ylöspäin. Saimaaseen Imatran jatkuvaluontoinen vedentarve on vaikuttanut niin, että väliin Saimaan vedenpinta on hyvinkin alhaalla, ja toisina vuosina vettä on taas tulvaksi saakka. Voimalaitos tarvitsee koko ajan tietyn määrän vettä turbiinien pyörittämiseen, ja niin Saimaan ranta-asukkaat saavat kärsiä. Niinkuin kaikkien niiden altaiden asukkaat, jotka sattuvat sijaitsemaan voimaloiden vedenhankinta-alueella.

Tainionkoski - koulun paikka – ja Imatra

Ylläolevassa kuvassa komeilee Tainionkosken seutu riippuliitimestä käsin nähtynä. Vaikka vedenpinta näyttää tässä kuvassa tyveneltä, on virtaama kova. Kuvasta voi havaita rannoille ilmestyneet patovallit, ja ne kielivät osaltaan siitä että Imatra on ollut tässäkin kohdin aiemmin kapeampi. Ritikanranta sijaitsee kuvassa näkyvän Tainionkosken voimalaitoksen ja siltojen puolivälin tienoilla. Silloin kun Imatranssa oli vielä koskia, oli se koskien välinen suvanto. Koska ennen voimalaitosten rakentamista vedenpinta oli paljon matalammalla, ei kuvasta voi suoraan hahmottaa sitä miltä maisema näytti ennen Imatran kahlitsemista. Vedenpintaa nostettaessa hävisivät kosket ja saaret kokonaan näkyvistä. Kuvassa näkyvät molemmat rautatiesillat ja virranuomassa kauempana sijaitseva Tainionkosken voimalaitos, ja sen takana Vuoksenniska, joka on noin sadan metrin mittainen kova kalliotasanne, joka ei ole juurikaan kulunut sitten jääkauden loppuvaiheen jälkeen. Koskea sielläkään ei kuitenkaan enää ole, mutta kuvassa erottuu selvästi Saimaan ja Imatran välissä oleva kynnyskohta -Vuoksenniska. Sen yli mahtava Saimaa etsi aikanaan ulospurkutiensä Laatokkaan, mutta itse paikan valikoituminen lienee ollut sattumaa, sillä Saimaan vesimassat olisivat voineet murtautua kohti Laatokkaa muualtakin, ja Saimaalla oli jo muitakin lasku-uomia jääkauden loppumisen eri vaiheissa. Jollain tapaa kaikki maailman tapahtumiset kuitenkin tapahtuvat niinkuin tapahtuvat, ja nyt Imatrankoski on juuri tässä, tosin nyttemmin kahlittuna. Kouluaikoina meillä nulkeilla ei tosin ollut paljon minkäänlaista käsitystä maailman tapahtumista, sillä meille ne olivat lähinnä radion ja television uutistenlukijoiden kuivankierällä äänellä esittämiä vuodatuksia, ja tarkoitettu etupäässä sodankäyneille, hymyttömille miehille, jotka kuuntelivat uutisia vakavina, ja ajoittain merkittävästi niille urahdellen. Kotonani rauhan maatilalla olleessa yhteissaunassa sodasta ei puhuttu muistaakseni kuin kerran, jolloin joku ukoista kysyi toiselta: *haavoituitko sinä kuinka monta kertaa?* Ja sai vastauksen: *kolme!* - Ja siinä se sitten olikin. Suut napsahivat kiinni. Ei sodasta haluttu puhua. Mitään erityistä lasten – tai nuorisomuotia ei vielä tuolloin ollut, ja kansakoulussa

useimilla pojilla oli päällään ruudulliset takit ja lentäjänhatut, tai sitten karvalakit. Housut olivat jotakin *sarkaa*. Kansakoulussa useimmilla pikkupojista oli lisäksi pitkät, haaroihin asti ulottuvat villasukat, ja palttinaliivit, joiden ansiosta sukat pysyivät jalassa. Voi sitä häpeää, kun joutui terveystarkastuksissa tai rokotuksissa riisuuntumaan. Joillakin lääkäreiden mukuloilla oli ihan oikeat *kerrastot*, ja heillä ei ollut mitään hävettävää. Oppikouluaikeihin muoti alkoi jo tunkeutua nuorisjoukkoon, ja tytöt alkoivat esimerkiksi *tupeerata* tukkiaa, ja joillekin pojista ilmestyivät jalkaan ihan oikeat *jamekset*. Minä jouduin häpeäkseen käyttämään ompelijan tekemiä nuorisohousuja. Mutta on taivaan tosi että mistään ei tiedetty vielä mitään. No, olihan oppikoulussa tietenkin kuvauksia vaikkapa Vietnamin sodasta. Historianopettaja *Ville* esitti tunneillaan, näkemyksensä Vietnamin sodasta, että se kestäisi kauan, ja että jäljelläolevista luonnonvaroista käytäisiin vielä ankaraa väentöä suurvaltojen kesken. Hän tavallaan ennusti Irakin ja Afganistanin sotien tuloa, ja maapallon jakautumisen etupiireihin. Hän kertoi myös Viipurin kaupungin menetyksestä, ja siitä, kuinka joku pedantti ammusvarastonhoitaja ei suostunut jakamaan ammuksia, ja voisin hyvin kuvitella senkin, että ne olivat väärää kaliiberia. Joka tapauksessa persjalkainen papintytär, **Kaisa Korhonen**, ei ollut vielä ilmaantunut näyttämölle lapualaisineen - seisomaan jalat tanassa, ja astumassa johtoon. Minun oppikouluaikeihini emme ihän vielä eläneet oppikouluissa sitä aikaa, jolloin katseet tulisi kääntää milloin Vietnamiin, milloin Angolaan. Poliittikka tuli oppikouluihin pari vuotta myöhemmin, kun olin itse jo lähtenyt sieltä Mikkeliin kieliä lukemaan - Osuusteurastamo Karjaportille. En siis ehtinyt näkemään sitä ihmettä kun kouluihin tulivat tupakointihuoneet, ynnä kaikenkietävät oppilasneuvostot. Ehdin siis aivan hyvin saada käytöksenalennuksen tupakanpoltosta välitunnin aikana, ja käretyttämisen suoritti korkeimman omakätisesti uusi, tuolloin vielä tomera, uusi rehtori **Leinikka**. Hän oli joissakin suhteissa hieman omalaatuinen, ja pyyhki tunneillaan alituisen nenäliinalla turpeita huuliaan, ja kuvitteli palauttavansa kouluun kurin ja herran nuhteen, ja panevansa *lättähatut* viimein ojennukseen.

Noihin aikoihin imatralaiset yksinkertaisesti pitivät kaikenlaisesta pärinästä. Pistetalojen köyhät asukkaat hurrasivat varmaankin viikkotolkulla ennen Imatranajoja, kun pärinä taas alkaisi, ja halusivat heti päästä juhlatunnelmaan *vyrryyttäen* huulillaan joka paikassa. Kuvassa kiilaa ennen niin tunnettu **Agostini**, vaikkei lähistöllä ole ketään jonka kanssa *kiilata*. Jo pelkästään mahdollisen mopojen ja moottoripyörien aiheuttaman metelin vuoksi ei tee mieli muuttaa takaisin entisiin lapsuudenmaisemiin, sillä niitä ei yksinkertaisesti enää ole olemassakaan. On vain joukko illuusioita muka jostakin, joka muka olisi vieläkin jossain muodossa olemassa. Tosin jo muuallakin päivät täyttää ainainen pärinä, mutta Imatralla kaikki on moninkertaista. On tavallaan turhaakin haahuilla menneen perään koska valtaosa aikanaan tuntemistani ja tietämistäni ihmisistä ovat jo kuolleet, tai hävinneet jonnekin – kuka minnekin. Jonkinlaista hapuilua kulttuurin suuntaan Imatrallakin on ollut tosin havaittavissa. Imatralaisten ehtymättömään *runosuoneen* tutustuin kerran siellä käydessäni, vuosia sitten, jolloin Imatran keskustan tuntumaan oli järjestetty jonkinlainen *Hyde Park* -tilaisuus *uusimatranajojen* tiimoilta. Kaikkihan siellä jotakin sanoa halusivat, kuten paikkakunnan juopot, mutta parasta oli kuitenkin, kun muuan *ilmeinen ikäneito* kapusi pönttöön ja tahtoi sieltäkäsikin lausua tekemänsä Imatra -aiheisen pitkän runon. Siinä oli kohta, joka minua naurattaa vieläkin, ja kuvastaa sikäläisten ahdasta ja teknistä hengenasetusta

parhaimmillaan: *Viemäriputkia on kilometreittäin, ja aina niitä tehdään lisää...* naurattaa vieläkin. Tarkoittikohan nainen sitä, että kadut olivat aina auki alituisen viemäritöiden vuoksi, vai sitä, että oli hyvä asia ja edistyksen merkki että tehtiin uusia viemäreitä. En tiedä. Ja olihan tilaisuudessa myös eräs paikallinen ja pakollinen juoppo, joka myös kipusi pönttöön, ja huhuili sieltä: *Hei työ kaik siel, mie sitä oon nyt tääl!* Iso mies heilui pöntössä ja levitteli käsiään kuin **Fredi** laulaessaan laulua *Varjoon suojaan*. Tidättehän sen kohdan, jossa **Fredin** kädet alkavat nousta ensin sivuille, ja sitten ylös, ja tulee mieleen että nyt se *Paksu Leidi* alkaa viimeinkin laulaa, ja että nyt sitten täytyy aloittaa. On näet juuri se hetki. Puhujan kaverit huutelivat, ja aivan oikein huutelivatkin: *Kale, hei, Kale, kuule, tuu jo vällee pois sielt!* - ja lopultahan hänet talutettiin pöntöstä pois.

Imatralaiset ovat olleet kautta vuosikymmenten ahnasta, rahvaanomaista - ja piittaamatonta väkeä, ja itse asiassa koko nykyinen kaupunki on yleisilmeeltään varsin ruma. Jonkinlainen suomenpuoleinen *Enso*. Katsokaa ja ihmetelkää vielä kerran vaikka ylläolevaa *motoristiparatiisia*, jossa lapsena tuli hiideltä. Ovat siis oppineet ahnaasti kaluamaan jokaisen takamaan. Ihan siinä rannan tuntumassa on nimittäin *Lammassaari*, ja sen venesatama, sekä mantereen puolella heti saarta vastapäätä *Ukonniemi*, jossa idyllinen, mutta karu hiihtomaja aikanaan oli, ja on vieläkin - kuten myös Ukonniemen hyppyrimäki. Nyt hiihtelymetsieni tilalla on tuo valtava arpi maaperässä - vaikka imatralaisllahan tuntuu olevan jonkinlainen vimma tuon alituisen pärinän perään. Useimmilla on pyörässäänkin jonkinlainen päristin pinnojen välissä.

Imatralaiset ovat ottaaneet aivan kirjaimellisesti **Eeron ja Jussin** laulun *Saaren haluan*, kuten ylläolevasta kuvasta voitte itsekin havaita. Saarelle on rakennettu silta, jota myöten saarella kasvanut puusto on kaadettu sileäksi, ja puut on ajettu Kaukopäähän, tai johonkin paperitehtaaseen nyt kuitenkin. Saattaa tietenkkin olla, että imatralaiset ajavat paskansa tuohon saareen, tai sitten ihan kirjaimellisesti käyvät siellä kyykkimässä, ja siltaa myöten perille pääsee autollakin. Samalla imatralainen voi *vyrryyttää* huulillaan.

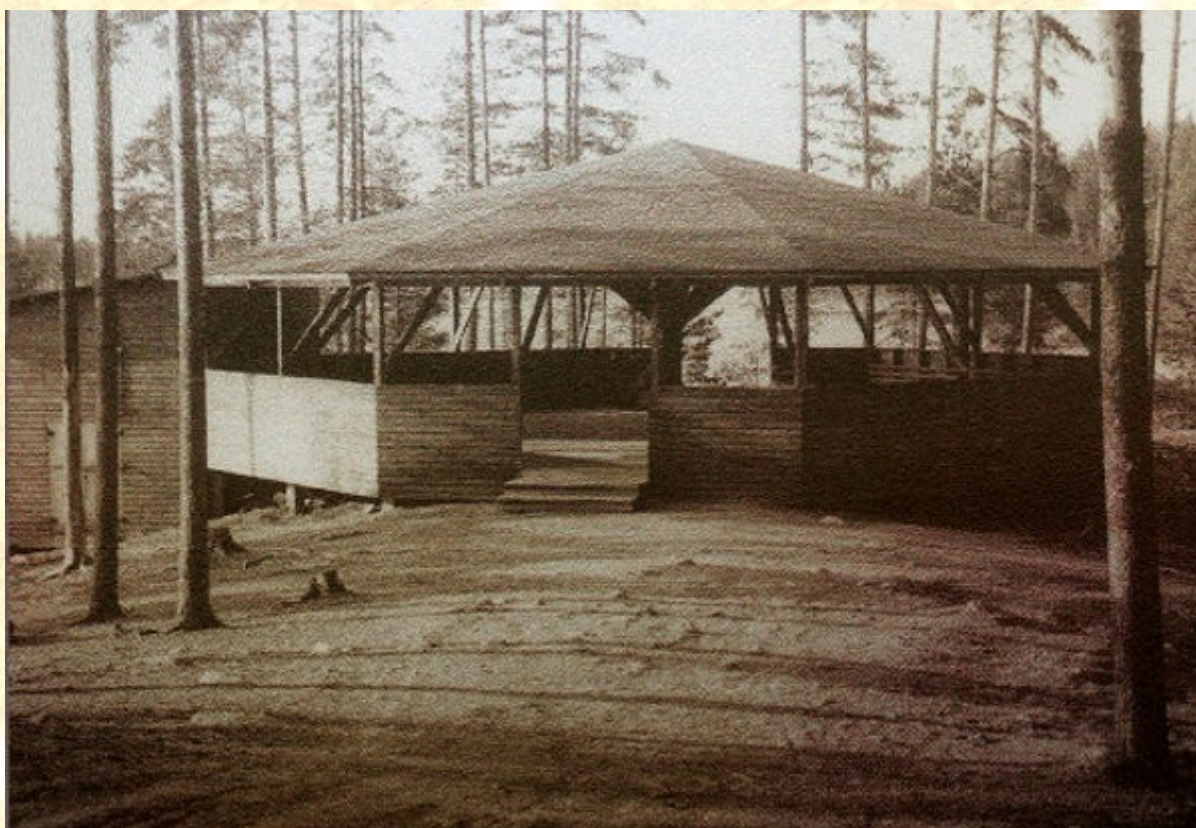

Ylläolevassa kuvassa näet Ukonniemen entisen retkeilymajan nykyisessä asussaan. Ukonniemessä järjestettiin vuosittain pikavenekilpailuja, joiden aiheuttama melusaaste kantautui rauhan uimarannalle

paremmin kuin hyvin. Nykyään siellä järjestetään erilaisia juhlia, ja sinne ei enää hiihdetä talvisin juomaan kuumaa, karamellinmakuista mehua. Se kansanhihto, näet, se piti saada suoritetuksi.

Yläolevasta kuvasta näkyy, että ainakin hiihtomaja on onnistuttu säilyttämään samanlaisena kuin se oli minun kouluaikoinani. Samat maalaukset seinällä, ja sama lippurykelmä tiskin yläpuolella. Puuttuisi vain se, että siellä myytäisiin edelleenkin karamellinmakuista kuumaa mehua. Ennenvanhaan *Ukoska* oli vieläkin karumpi kuin kuvassa, sillä mattoja ei ollut lattialla, eikä televisiota, pakastimesta nyt puhumattakaan. Mutta tuo ynseänoloinen yleisilme on onnistuttu säilyttämään.

Muistan kun lintsasin koulusta *Well-From Texasin* kanssa viettyäen päivän Ukonniemessä, ja tarkemmin sen tanssilavalla. Tätä lavaa ei enää ole, koska sen poltti muuan Rauhan potilas. Moneen kertaan ne kylläkin rakensivat lavan uudelleen, mutta lavojen aika alkoi olla ohi, ja yksi kerrallaan ne rämettyivät niille sijoilleen. Tanssilavan kulta-aikohin rauhalaset kulkivat metsän läpi kintupoluja tanssimaan, ja sitten samaa tietä takaisin. Itse en muista käyneeni tällä paikalla koskaan tanssimistarkoituksessa.

Kävin kansakoulun Korvenkylässä, ja halusin päästä sieltä mahdollisimman pian oppikouluun, jossa laskento oli *matematiikkaa* ja alus oli *subjekti*. Aikanaan oppikouluun piti oikein pyrkiä. No, miten sinne sitten pyrittiin? Mennessäni pyrkimään, kaikki pyrkijät asetettiin kuvassa näkyvän pitkän seinän eteen, ja käskettiin pungertaa ikäänkuin olisi tunkemassa seinän läpi kouluun sisälle, ja siinähän sitä sitten pungerrettiin. Ne jotka eivät jaksaneet, vaan uupuivat, raakattiin kylmästi, ja kun pungertajia oli jäljellä sopiva määrä, heidät hyväksyttiin summassa. Koska minulla oli varsin huono kansakoulutodistus, ja heikko keskittymiskyky, minun piti pyrkiä ja pungertaa paljon kovemmin kuin toisten, ja sittenkin pääsin vasta toisella yrittämällä *Tainionkosken yhteiskouluun*, jota pidettiin yleisesti huonoimpana vaihtoehtona, ja sellaisena, että sinne pääsivät kaikki jotka kulkivat vähääkään hitaammin ohi. Imatralla oli tosin ihan oikea *lyseo*, mutta se nyt ei kuulunut lainkaan minulle mahdollisiin maailmoihin. Kuvassa voit nähdä Tainionkosken puisen läävän koko komeudessaan. Suurin osa oppilaista oli peräisin vaatimattomista oloista, eli he olivat ympäristössä asuvien haisevien työläisten mukuloita, ja eivät varmastikaan kaikki nauttineet kotonaan ainakaan virikkeellisestä ympäristöstä. En viihtynyt tuossa koulussa, koska koulukaverini olivat systemaattisesti ilkeitä, ja tulevia lättähattuja ja nuorisorikollisia. Kaikki maanviljelyyn liittyvä oli heistä ihan vihonviimeistä, ja alituinen naurun aihe. En ollut koskaan mikään tyttöjen suosikki, koska olin ilmeisesti heidän mielestään pelkästään ikävystyttävä ihminen. Kuten olen varmaan vielä nytkin. Silti me nulkit ihailimme kaikki *Reetta Rähmätä*, joka oli oikeastaan aivan tavallisen näköinen suomalainen perunanenä, mutta oli siinä sitä jotakin (tai sitten ei). Oli kai vaan hieman reippaampi ja pirteämpi kuin muut, ja juuri puberteettiin tuleva nuorukainen kelpuuttaa lähes kaikki kaksijalkaiset kanasta lähtien. Itsekin tuijottelin sen *tupeerattua* hiuspehkoa haaveellisena. Jäin kai luokallekin pari kertaa tuossa koulussa, ja tuossa vaiheessa varmaankaan monikaan ei olisi pannut lanttejaan likoon minun puolestani, tai ennustanut minulle ainakaan akateemista menestystä. Pitivät näet tyhmänä – eräänlaisena *tsuhmana*.

Kävi vähän samaan tapaan kun käydessäni hakemassa Kuopiossa sikainfluenssarokotusta, josta nappasin oheisen, huonolaatuisen kännykkäkamerakuvan. Oli näet jo ilta. Joku jonon naisista hoilasi jotakin laulua läpitunkevalla äänellään, ja vanhemmat ukot puhuivat hampaidensa välistä kiukusta kihisten. Kukin tavallaan. Jono eli jatkuvasti, ja se oli satojen metrien pituinen. Sitten paikalle tuli vartija, ja sanoi rokotteiden loppuneen, ja että jokaisen olisi parasta mennä kotiin. Moni jäikin, ikäänkuin uskoen, että kyllä sitä rokotetta jostakin löytyisi. Varmaankin tässä rokotejonoilussa oli jotakin häivettä oppikouluun pyrkimisen tuoksinasta. Ja oli tässä rokotejutussa vielä sekin, ettei se sikainfluenssa ollutkaan lopultakaan niin paha kun siitä sanottiin. Toisaalta minulle jokainen flunssa on ihan yhtä paha, joten jokainen rokote on tervetullut, ja ylimääräisiäkin otetaan mieluusti vastaan.

Tainionkosken tienoo oli ennenvanhaan melkein pä maalaisidylliä, kuten kuvasta näkyy. Saattaa olla, että kuvan vasemmassa laidassa näkyy letkuliiteri, mutta jollei näkyisikään, niin sitä pahempi tosiasioille. Joka tapauksessa kuva on otettu samalta paikalta jonne myöhemmin rakennettiin uusi Tainionkosken oppikoulu. Luulisin, että melkein kaikki kuvassa näkyvät rakennukset on hävitetty, joten kuvan perustella orientoituminen on vähintäänkin työlästä.

Vanhan Tainionkosken yhteiskoulun lähellä oli punakattoinen talo, joka toimi tuolloin kauppana. Nykyisin tuo kauppa lienee yksityisasunto, mutta kyllä talosta vieläkin pystyy havaitsemaan sen ilmeisen tosiasian, että se on nimenomaan entinen kauppa. Kaupan entisen oviaukot on vaan tukittu, ja kaupankäyntiin liittyvät kyltit ja muu rekvisiitta on poistettu. Tuosta allaolevasta talosta sitä sitten ostettiin ennenvanhaan *hollantilaisia*, sellaisina nöössipoikina, nääs. On jotenkin huvittavaa, etä rakennus on vieläkin pystyssä, ja jossakin käytössä. Tämä kuva on näpätty **Google Street View** -kuvausauton materiaalista, sillä en kai minä nyt asiakseni ajele Imatralle tämmöistä kuvaa ottamaan.

Ylläolevassa kuvassa on näkyikin sitten se turistienkin paljon kuvaama Tainionkosken kirkko, jonka vastapäätä olevaa valkoista taloa en muista, mutta se lienee ollut jokin kauppaliike. Puuta se oli joka tapauksessa. Jos tuosta kuvasta yrittää hahmottaa koulun sijaintia, löytyy se tien oikealta puolelta, ja vihreän kentän laidasta, ja sen kohdalla lukee **Koulu**. Vihreän aukion tämänpuoleisessa laidassa oleva vaalea talo oli ns. terveystalo, ja sen vasemmalla puolen oleva punakattoinen talo, tien toisella puolella, toimi kauppana, josta ostettiin *hollantilaisia*. Kuvassa näkyvä tie vie oikealle kääntyessä Imatran keskusta, ja vasemmalle kääntyessä päädytään Tornansillalle, joka vie vuoksen yli. Tai mihinkä tuo lie viekään, sillä ei näitä juttuja enää niin jullilleen muistakaan. Joka tapauksessa kuvan oikeassa laidassa virtaa mahtava vuoksi, ja tuskin tuosta monikaan kykenisi uimalla yli räpiköimään. Moni yritti, mutta he kaikki ajautuivat aikanaan Imatran voimalaitoksen vedenottoaukkojen mahtaviin sihteihin killumaan, ja niissä hiljalleen pyörimään.

Tuossa kirkossa meille annettiin joka tapauksessa uskonnonopetusta, ja varoiteltiin, että jollemme ota moraaliopetuksia onkeemme, joudumme paikkaan nimeltä *Mustakulkkula*, joka on paikka Ruokolahdella, Imatrasta pohjoiseenpäin, ja varmaankin jonkinlaista äärimmäistä syrjäseutua. **Google Street View**-kuvausauto ei ole Mustakulkkulassa käynyt, mutta on vierailut tienhaarassa, jossa on 7 kilometrin viitta Mustakulkkulaan, ja paikalla sijaitsee nykyään jo lakkautettu kauppaliike. Suomen syrjäkylät ovat täynnä tällaisia lakkautettuja kauppoja. Olisin niin mielelläni liittänyt tähän kuvan Hevosperseenlahdesta, joka kuulemma sijaitsee jossain päin Ruokolahtea. Oppikouluaiikoina opettajana toiminut pappi oli nuoruudessaan kulkenut *laveaa tietä* Helsingin gansterijoukoissa, rivollipyssy takataskussaan, ja hänen päätoimenaan oli tuolloin oikeastaan duunata Rauhan sairaalassa sairaalapappina. Hurjista kokemuksistaan juontuen mies tiesi varoitella ihan aiheesta. Näin olisin muistavinani.

Vanha Tainionkosken yhteiskoulu sijaitsi kuvan vasemmalla puolella vanhassa puurakennuksessa. Koulurakennusta ei sellaisenaan ole enää olemassa, mutta jäljitin sen todennäköisen sijainnin käyttämällä **Goole Street View** -kuvausauton reittejä, ja pääsin kuvassa näkyvään paikkaan. Suurten kuusten takana on avoin, vihreä kenttä, joka on nykyään jonkinlainen tori. Tuosta kuusten alta sitä kirmaistiin *hollantilaiskauppaan*, jonka kohtalon ja sijainnin selvitimme edellä. Kuvassa näkyvät pienet omakotitalot sijaitsivat entisellä koulun tontilla. Tämän verran sitä jää meistä kustakin jäljelle kun suuri luuta on tehnyt työnsä. Ajatelkaa sitä aina kun tärkeillette liikaa, tai ajatte kiihkeästi jotakin asiaa, jonka uskotte menevän täysin mönkään ilman teitä. Jotakuinkin lähellä tätä paikkaa sijaitsi myös *maneesin kenttä*, jonka sijaintia en jaksa ryhtyä selvittämään, mutta juuri siellä käytiin liikuntatunnilla pelaamassa jääpalloa - tai minä en sitäkään pelannut, koska minut oli vapautettu liikunnasta. Ihan Koulun takana sijaitsi myös *letkuliiteri*, jossa **Yrjö Jyrinkoski** kävi lausumassa kellorunojaan. Sanoi, että *jokainen* koulupoika tuntee kellorunon! En minä ollut siitä kuullutkaan! Tässä oli käymässä vähän samaan tapaan kuin jokainen koulupoika tuntisi *ikimuistoisen* paikkarin torpan, josta **Elias Lönnrot** aikanaan vääntyi aikanaan opintielle. Että me kaikki rakastaisimme tätä *suurta miestä*, ja lukisimme *Kalevalaa* jokaisena vapaahetkenämme. Miksemme siis joka poika tuntisi kellorunoa, me kaikki. **Jyrinkoski** lausui posket pullollaan myös sotarunoa, jossa joku haavoissaan vain hiljaa huokasi, ja pyysi käheällä, hiljaisella äänellään vesitilkkaa. Muistaakseni letkuliiterillä näytettiin myös se pakollinen **Ben Hur** -elokuva, jota myös jokainen koululainen rakastaa. Koulurakennuksessa oli myös *Ukon putiikki*, josta sai tuoreita munkkeja. Huomaa, miten huvittavia nuo entisajan nimet ovatkaan – *Ukon putiikki*! Tupakanpolto oli puolittain sallittua, ja *Vuoksen* rannassa oli sille osoitettu paikkakin, jonne mentiin, muka, *sorsia syöttämään*.

Vuonna 1963 silloinen luokkani teki luokkaretken Lahteen, jossa porukka majoitettiin hyppyrimäen alustan vieressä olevaan retkeilymajaan. Minulle retki oli ensimmäinen, jossa saatoin itse päättää miten aikani kuluttaisin, ja minne menisin. No, kolusimme tietenkin baareja, joita Lahdessa olikin runsaasti, ja kävimme katsomassa kiellettyä elokuvaa, joka oli muistaakseni *Sodoma ja Gomorra*, tai jotakin vastaavaa. Valokuvia minulla ei retkestä ole, mutta liitettäköön tässä mukaan kuva lahtelaisesta rakennustyömaasta, jossa juuri harjakorkeuteensa noussut kerrostalo romahti kasaan. Muistan tämä siitä, että meitä retkeläisiä käytettiin ihmettelemässä turmapaikkaa. Yksi retkelle mukaan tulleista oppilaista jäi jo tulomatkalla Orimattilaan, ja hänet piti kotimatalla poimia kyytiin. Poikaa ei kuitenkaan kuulunut kuin parin tunnin päästä tapaamiseen sovitusta ajankohdasta, ja sitten sille mölistiin koko loppumatkan ajan: *Orimattila, höö, höö, Orimattila!*

Tämä sorsansyöttöpaikka sijaitsi lähellä entistä *Siitolan lossia*, jonka näet ylläolevassa kuvassa, jonka perusteella ylimeno on tapahtunut loivasti ylävirran suuntaan. Tässä voi hyvinkin olla kyseessä vain yksi monista ylimenopaikoista, sillä tuskinpa liikenne on ollut parin veneen varassa. Nimenomaan juuri tämän kuvan löytämiseen ja hankkimiseen minulta kului useita kuukausia, ja tuntuukin, että nämä olisivat senkaltaisia kruununkalleuksia, että museot sun muut tekisivät kaikkensa etteivät vanhat kuvat pääsisi nettiin, ja yrittävät estää kuvien ryöstöviljelyä erilaisilla näkyvillä vesileimoilla, ja ylimääräisillä kuviolla. Yrittävät rahastaa vanhoilla valokuvilla joilla tavallinen ihminen ei tee yhtään mitään. Vaan turhaapa on työnsä! Editoin kuvasta turhakkeet pois. No niin. Tämän lautan sijaintipaikka oli lähempänä rautatiesiltaa kuin Ritikanrantaa. Sana *ritikka* tarkoittaa lauttaa. Vuoksen yli tultiin noihin aikoihin *Siitolan Lossin* kautta, koska peräkkäisten koskipaikkojen välissä oli Siitolan kohdilla suvanto, jossa veden virtaama oli siedettävä. Kuvasta aistii ylityspaikan leppoisan tunnelman. Hauskinta kuvassa on *rilloillaan* istuva, lierikkopäinen, tukeva ukko, joka näkee todennäköisesti ensimmäistä kertaa elämässään valokuvauskoneen, ja sen takana **Into** -nimisen herrasmiehen, joka kulki ympäriinsä, ja tallensi tuolloisen Suomen. Vaan niin se jää Salka Valka Islantiin. Ja niin me jäämme kaikki. Jokainen meistä on osa jotakin menneisyyttä, ja itse asiassa vain toistamme sitä minkä muut ovat tehneet jo monasti ennen. Kuvan vasemmassa laidassa näkyy kello, jolla lauttaa kutsuttiin omalle puolen rantaa. Suomeen tultiin Pietarista, ja muualta Venäjältä nimenomaan tämän ylityspaikan kautta. Nykyään tämä tällainen paikannimi tuntuu lähinnä kummalliselta, eikä näytä liittyvän mihinkään. No, nyt me siis sitten tämänkin tiedämme.

Lauttapaikan lokalisointi on hieman hankalaa, muttei täysin mahdotontakaan. Ylläolevassa yhdistelmäkuvasa näkyy sen oikeassa yläkulmassa (vasemmalla) aikanaan sijainnut Vuokden ylityspaikka, joka nykynimeltään on Lossituvanranta. Siinä lienee sijainnut aikanaan lossitupa, jossa paikallisten talonpoikien palkkaama lautturi päivysti. Lauttavenehomma kun oli säilytetty talonjussien niskoille. Kuuluihan Suomi tuolloin Venäjään sen suuriruhtinaskuntana. Vuoksen itäpuolella (eli oikealla) sijaitsee Siitolanranta. Olen lisäksi yhdistänyt rannat violetinvärisellä katkoviivalla, joka ilmaisee todennäköisen lautan kulkusuunnan. Kuvassa vasemmassa yläkulmassa sijaitsevassa mustavalkokuvassa huomion kiinnittää soittokello, jolla lautturia saattoi kutsua, jos tämä sattui olemaan vastakkaisella rannalla. Samanlainen soittokello näkyy myös alhaalla oikeassa reunassa sijaitsevassa postikorttikuvassa, ja sen horisontissa näkyvät talot kuuluvat nykyiseen sienimäkeen, jonka voit nähdä mainitun pikkukuvan yläpuolella, valtatie takana. Minusta tämä paikanmäärittely on ihan hyvä kun huomioi sen, että olen elänyt koko elämäni muualla, ja en voi tarkistaa asioita samalla tavoin kuin imatralaiset alkuasukkaat (jotka ovat valtaosaltaan turkanoita ja osa taas mestitsejä). Valitettavasti en kykene tämä tarkempaan paikanmäärittelyyn, mutta mainittakoon vielä sekin, että todennäköisessä lauttaveneiden rantautumispaikassa on vieläkin jäljellä pari kiveä ja seljapensasta (jotka tosin saattavat olla myöhempien pyhien aikojen rastaiden tuotoksia). Muistini mukaan *selja* (eli paskanmarjapensas) oli nuoruudessani erittäin yleinen seudulla – aivan niinkuin nykyään vaahtera tuntuu levineen lähes kaikkialle. Varsinainen Siitolan kartano sijaitsee ylempänä joentörmällä, kuten kartanon kuuluukin sijaita. Aina muita ylempänä. No, sijaitsepa pilkuntarkka Vuoksen ylityspaikka nyt missä hiiden hiitolassa hyvänsä, niin varmaankin se on ollut aikanaan vilkas kohtaamispaikka, ja herättänyt paikallisten ihmisten uteliaisuutta, koska täällä saattoi nähdä ihmisiä suuresta maailmasta, ostaa viinaa, ja kenties kuulla uutisia milloin mistäkin.

Vuoksen muotoutuminen nykymuotoon oli erittäin monimutkainen prosessi, ja sen eräänä osana oli Immalanjärven vedenpinnan lasku. Immalanjärvi purkautui ennen vedenlaskua Tainionkosken alapuolelle, ja siksi Immalanjärven vesille piti löytää uusi purkauskanava. Sellainen oli Unterjoki, joka virtaa Ensoon, ja jonka näet ylläolevassa kuvassa. Unterjoen nykyvirtaama on suhteellisen vähäinen, ja monessa kohtaa sen yli pääsee hyppäämällä. Vedenlaskun seurauksena Immalanjärven pinta-ala väheni huomattavasti, koska sen allas oli matala. Immalanjärven lasku ja Unterjoen luominen olivat osa prosessia, jolla tehtiin mahdolliseksi voimalaitoksen rakentaminen Imatralla, sillä jo Immalanjärven Tainionkosken alapuolelle laskeneen joen ehtyminen vähensi vedenvirtaamaa Imatrankoskessa niin, että voimalaitoksen rakennustöitä voitiin edes ajatella.

Ylläoleva kuva *Ritikanrannan* suuntaan on otettu Vuoksen vastakkaiselta rannalta, siis Sienimäen suunnasta. Juuri tuonnäköisiä taloja Vuoksen rannassa oli kun kävin Tainionkosken yhteiskoulua, ja Tainionkosken yhteiskoulun vanha koulurakennus oli täsmälleen samaa tylisuuntaa. En tiedä, mihin tuossa olevat talot liittyvät, ja mihin niitä on käytetty, mutta ei se mitään, sanoi Eemeli. En minä nyt sentään taloja muista, mutta juuri tuollaisessa talossa oli **Ruudolf Piili ja Pojat** kellosepänliike, vaikka nuo saattavatkin olla kokonaan muita taloja. Tuonaikuiset talot olivat puulämmitteisiä, ja esimerkiksi Tainionkosken vanhan yhteiskoulun rakennukset olivat senverran harvarakenteisia, että uunien lämmityksestä huolimatta siellä sai talvisin pitää päällysvaatteita yllä, koska luokkahuoneet eivät oikein tahtoneet koskaan lämmitä kunnolla. Ei siellä kukaan oppinut oikein ihmistavoille, koska elettiin ja oltiin niinkuin hollituvassa, ja eväätkin syötiin pulpetilla, jos jollakulla nyt eväitä oli. Meillä maalaistaustaisilla oppilailla oli aina evästä, ja maitopullo.

Ylläolevassa kuvassa on uusi Tainionkosken oppikoulurakennus, jolle näyttävät lyöneen kohtalonkellot. Se ilmeisestikin lakkaa olemasta koulu, ja sitä käytetään muihin tarkoituksiin. Tämä aikanaan niin uusi ja moderni koulu sijaitsi aivan näköyhteydessä vieläkin entisempään puukouluun, erään mäen päällä, jossa olivat myös pankki, posti - ja siirtomaatavarakauppa, joka myi ensin markan nallekarkkeja, ja myöhemmin se myi niitä pennin kappaleelta. Se rahanuudistus näet. Minun aikani oppilailla ei ollut autoja, ja useimmat polkivat kouluun pyörillä, ja hieman myöhemmin tultiin myös linja-autoilla. Vain eräällä joutsenolaisella oppilaalla oli piikkinokka-mosse, koska hänen isällään oli Joutsenossa huoltoasema, ja siten pojalla oli tilaisuus saada kaikenlaisia autonromuja. Tupakanpolto ei uudessa koulussa tullut kysymykseenkään rehtorin vaihduttua, ja niinpä jäin siitä oitis kiinni, ja sain käytöksenalennuksen, ja luokanvalvojakin kävi kotona – ja sitten sain muistaakseni selkääni, tai ainakin minulle saarnattiin asiasta tuntikausia. Mikään ei voi olla inhottavampaa kuin tuollainen tuntikausien vanhempien saarna, mutta ei minua hävettänyt lainkaan. Ihmettelin vain miksi se, joka oli aikaisemmin, vanhan koulun aikaan, sallittua, olikin nyt kiellettyä. Ja samoin voisi kysyä, miksi pari-kolme vuotta myöhemmin se oli taas sallittua, ja koulun omassa tupakkahuoneessa. No, jotta olisin saarnasta päässyt, oli pakko tunnustaa ihan kaikki, ja vähän sen päällekin, ja esittää katuva. Paha henki houkutteli!

Siinä Karhunmäen tietämillä, Saimaan rantaa kohti mentäessä, sijaitsee myös Tainionkosken urheilukenttä, jossa keskikoululaiset harjoittelivat toisinaan urheilua. Näet sen ylläolevassa kuvassa. Minä en urheilua harjoitellut, koska minuthan oli vapautettu liikunnasta, mutta mukana vaan piti kulkea. Saatana! Paikkaa käytettiin tosin paljon enemmän motocrossikilpailujen pitämiseen, ja pyörät kiersivät tuosta kentän takaa ylös, ja kentän sivua takaisinpäin taas hyppyrille, ja toisellekin hyppyrille, ja niin edelleen ja edelleen. Tanopäiden touhua! Tiedättehän imatralaisten mieltymyksen kaikenlaiseen pärinään. Luonnollisesti kävimme kuvassa näkyvän katsomon alla tupakalla, ja siellä oli aistittavissa märän betonin haju.

Mitä sitten Tainionkosken muuhun yleisilmeeseen tulee, oli se aikanaan varsin itämaisen ankeannäköinen paikka (melkein kuin kotona Neuvostoliitossa), ja siksi sitä kuvaamaan sopiikin parhaiten *onea*, ylläoleva mustavalkokuva, sillä eihän tuonaikuisessa maisemassa värejä ollut. Kaalisoppa vain haisi, ja jollei soppa, niin sitten tehtaat panivat haisemaan omat *ootekolooninsa*. Muistan erään kuvaamataidonopettajan reaktion kun joku oppilaista sanoi, että ulkona haisee. Miekkonen vallan tulistui, ja huusi suu vaahdossa, että *leipä se siellä haisee - teidän vanhenpanne ovat työssä noissa tehtaissa, joten suu kiinni vaan kaikki!* Varsin kaukana oli siis vielä aika, jolloin ympäristöliike esittäisi ensimmäisiä kainoja kommenttejaan ympäristömyrkyistä ja pahoista hajuista, sun muista tehtaiden tuotoksista. Nyt ulkona haisi vain leipä, ja sillä siisti! Kyllä **Kirjonen** tiesi! Ja kovasti se siellä vaan haisikin, se Kaukopää! Mutta mitäänhän ei ennenvanhaan saanut arvostella. Niin, ja juuri tuollaiselta Tainionkoski näytti 60-luvulla – muutama kerrostalo, mutta muutoin alue oli täynnänsä pieniä omakotitaloja, joista yhdessä **Laila Kinnunen** vietti viimeisiä vuosiaan. Ei ollut sukua, joten ei sen puoleen. Sillan korvassa sijainneessa valkoisessa, etualalla näkyvässä talossa järjestettiin kerran matematiikkakilpailu, jonne minutkin pantiin osallistumaan. Vaikka luulenkkin ymmärtäväni nykyisin jotakin korkeammasta matematiikasta, en onnistunut tuolloin vakuuttamaan ketään, ja niin jäin karsintasarjoihin kuin suomalainen mieshiittäjä – ilman hemohessejään.

Ylläolevassa kuvassa näkyy taas harvinainen valokuva jossa on *Rads0* -niminen radiokauppa. Muistaakseni kävi kerran sisälläkin tuossa rakennuksessa. Ajattelin aikanaan, että olivat tehneet kirjoitusvirheen kun olivat nimittäneet radioliikkeen *Rads0ksi*, sillä *radiohan* sen piti olla, kun kerran radioita myytiin. Rakennuksen katolla oli korkea antennirakennelma, josta osa näkyy kuvassakin. Otaksuisin että antenni liittyi radioamatööritoimintaan, sillä termi *Rads0* viittaa sellaiseen. Kuvassan marssivista rumpalipojista en mene sanomaan yhtään mitään, mutta Tainionkosken duunarit olivat kovia marssimaan.

Karhunpesä saattoi näyttää oppikouluaikeihin hieman erilaiselta kuin kuvassa, mutta tämä oli ainut valokuva minkä netistä sain käsiini. Juuri tuonne minä vein kerran silloisen ”tyttöystäväni”, jos sana sallitaan. Siellä istuessamme, ja kolaa ryyssäessämme paikalla tunkivat, pahaksi onnekseni, muuan läpityperä *liudunpoika* ja muuan musiikilliseen puulaakisarjaan kuulunut *heny*, jotka tulivat pöytään, ja alkoivat muistella siinä, mitä olivat tytön kanssa muka tehneet jollakin teltaretkellä. Pian tyttö sai tarpeekseen, ja lähti paikalta ovet paukkuen, ja minä rakkina perässä. Nythän tuo koko rakennus on palanut, ja lakanut olemasta näkyvää historiaa. Vaikka näinhän mitä sitä *liudunpoikaa* pari vuotta myöhemmin, kun kävin iltalukiota, ja olin kesätöissä Joutsenrannan B-mielisairaalassa. Se homppuroi sairaalan alueella vastaan humalassa, ja kyseli mitä minä nykyisellään tein. Kun kerroin käyväni lukiota, se sanoi töräkällä äänellä: *höö, et sää mitään koulua enää käy – sää oot töissä tehtaassa niinkuin me muutkin!* Ajattelin, että kerran tehtaassa, niin aina tehtaassa, ja kun katselin *liudunpojan* harvennutta tukkaa ja vielä harvempia hampaita, ja ajattelin, että paras vastaus olisi tässä tapauksessa: *joo, tehtaassahan mä!* Sain siis kostoni jo varsin varhaisessa vaiheessa. Tuosta kosta kuitenkkin senverran, että suurta tyydytystä näiden kulahtaneiden sällien näkemisestä on turhaa odottaa. Ikätoverit näet vanhenevat ja kuolevat suorastaan käsiin. Suurimmalle osalle käy vielä niinkin, että ne menettävät muistinsa, ja niiden mielikuvat omasta itsestä ovat pahasti hakoteillä. Kun tällainen kulahtanut koulutoveri saapastelee vastaan jeesushymyineen, ja alkaa muistella kuinka mukavaa sitä ennen siellä vanhassa koulussa oli, ja muistaa kaiken mahdollisen väärin, ja omaksi edukseen, ei voi muuta kuin pyöritellä päätään, ja nyökytellä mukana, että mukavaa oli, olihan se. Kosto ei ole mahdollinen, koska se edellyttäisi koettua synnintunnetta, ja tietoisuutta omista teoista, ja halua sovittaa kaikki. Ainoaksi lohduksi jää se, kun näkee jonkun näistä hoippuroivan vastaan nenä punottaen, ja vankasti ylipainoisena, ja kaikin tavoin räjähtäneen näköisenä, on tietoisuus siitä ettei ole IHAN samanlainen! Eivät ne mitään tekemisiään kadu, kun ovat kusseet aivonsa viemäriin. Sanoisin kuten vanha kunnon **Vonnegut**, että niin se vain käy.

Mutta mitä baarireissuun tulee, pilalle meni sekin! Suoranaisesti suden perseeseen. Että harmitti! - vaikka levyautomaatista tuli uunituore Beatlesien *Help!* Ei ollut naisten kanssa tuolloin juurikaan onnea, koska en osannut tyttöjen mielestä missään käyttäytyä oikein, ja tässäkin tapauksessa poistuimme baarista kesken kaiken, ja kävelimme jumputimme mitään puhumatta Korvenkantaan, jossa tämä neito tuolloin asui. Saattaa olla, että jompikumpi kuvassa näkyvistä taloista oli tytön kotitalo, mutta en mene vannomaan, en mene vannomaan! Siihen kuitenkin loppui sekin romanssi! Jos olisi *onnannut*, istuisin varmaankin tuolla talon edustalla kaljapöhnässä iloisena vävypoikana. Noihin aikoihin kaikki liittyi kuitenkin kaikkeen, sillä tutustuin noissa taloissa oleviin tyttöihin Rauhan sairaalan maatilán sokerijuurikaspellolla Papusenmäellä, josta pääsi metsäpolkua myöten Korvenkantaan. Ei ollut kovinkaan tavallista, että tyttöjä olisi lähdetty umpimähkään metsästäämään. Saattaa olla, että oikeanpuoleisessa talossa asui Imatran teatterin lavastaja, jonka luo minun piti mennä piirustusoppiin.

Kuvassa näkyy Tainionkosken uuden koulun yhdistetty juhlasali ja voimistelusalin palon jälkeen. Tuossa estraadilla sitä tuli laulettua aikanaan *Tatuoitua naista*. Voimistelusalin saattoi ennenvanhaan jakaa kahtia paljeovella. Kun olin jo jättänyt tämän koulun, tulivat koululle tupakkahuoneet, ja *se wsi oppilasdemokratia*, jotka yhdessä vanhensivat myöhemmin rehtorin nopeasti, ja tämän tuuhea tukka harmaantui. Pontevina päivinä hän kulki luokassa, ja nosteli karttakepillä poikien niskatukkia, ja sanoi

tällöin tuolloin: *parturiin!* Myös *liudunpojan* takatukkaa nostettiin (siis sen, joka tuli irvimään Karhunpesässä) ja josta tuli myöhemmin juoppo. Mutta vähitellenhän jokaisen miehen uho hiipuu – ja niin käy usein erityisesti niille, jotka yrittävät kääntää historian kulkua, ja ovat valinneet sen häviävän puolen. Tai tietenkin voi aina kysyä, kuka se lopulta tässä kaikessa hävisikään? Eikö olisi ollut parempi lyödä heti lössiksi, ja ryhtyä juopottelemaan, koska yhteiskuntahan olisi kustantanut kaiken, ja ei olisi tarvinnut tehdä itse mitään. Senverran tuosta *Tatuoidusta naisesta*, että ennekuin sitä saattoi mennä esittämään, oli pitänyt opetella soittamaan kitaraa, ja omata hieman sitä niin sanottua karismaa ja rohkeutta. Melkein joka toinen kelasi noihin aikoihin **Roos & Putlinin** kitaransoittovihkosta, mutta siitä on vielä pitkä matka estradille.

Koulun lähellä sijaitsee kuvassa näkyvä voimalaitos, joka kai vieläkin jauhaa sähköä. Siitä vähän matkaa alajuoksun suunnassa sijaitsevassa Mansikkalan keskustassa löytyivät myös yhdistetty rautatie - ja maantiesilta, jota myöten pääsi mahtavan Vuoksen yli, kun Ritikanrannan lautta jäi pois käytöstä. Jossain siinä välissä virran yli kulki tukeista tehty yhden tukin levyinen tukkijuotti, ja siitä koetettiin tietenkin päästä tasapainoiteilemalla leveän virran yli. Virran voima on kuitenkin valtava, ja pelkkä veteen putoaminen olisi tiennyt hengenmenoa. Monasti joku hirvi koetti päästä uimalla Vuoksen yli, mutta mahtava virta vei useimmiten eläimen mennessään, aina alempana sijaitseva voimalaitoksen imuaukkojen verkkoon saakka. Usein sinne ajautui myös itsemurhan tehneitä nuoria naisia, jotka jäivät pyörimään valtavissa sihdeissä, lasittunein silmin. Olen usein ajatellut, että noiden tosi-teeveiden typerille asiakkaille voisi ehdottaa *Imatran ylikäymistä*, sitä samantapaista tukkijuottia myöten, mitä me yritimme. Voi sanoa, että meidän leikkimme olivat aina vaarallisia, mutta riski otettiin, jos tunnettiin omat kyvyt. Eräs huvi oli esimerkiksi se, että menimme kesäaikana Imatrankosken uoman pohjalle, ja odottelimme kun patoluukut avattiin, ja sitten juostiin. Se oli monasti hiuskarvan varassa, voimalla nousevan kosken pärskeiden kastellessa perseet oikein kunnolla.

Kuvassa näkyy tuo vanha tuttu Tainionkosken yhdistetty rautatie-maantiesilta, joka on säilynyt ulkoisesti lähes tuollaisenaan. Sen viereen rakennettiin myöhemmin uusi maantiesilta. Tämä silta on kuitenkin senverran lujaa tekoa, että palvelee rautatieliikennettä vielä pitkään.

Imatrankoskea ovat maalainneet lukuisat suomalaiset taitelijat, ja nytkin näyttää joku kuvassa lätkivän väriä kankaalle, vaikka koskenuoma on tyhjillään, kuten se tavallisesti on aina ollutkin arkipäivisin. Koskea pidettiin avoimena yleensä sunnuntaina, mutta varsinkin sadekesinä sieltä laskettiin vettä useamminkin.

Imatran keskustassa eräänä mielenkiinnon kohteena oli *Napinkulma*, eli *Skutnabbin kaupparakennus*, jonka edustalla olevalla tangolla juopot istuskelivat. Ylläolevassa kuvassa putki on vielä suora, mutta vuosien kuluessa se ynnähti mutkalle - istujien painosta. Juopoista valitettiin usein paikallisen sanomalehden, *Ylä-Vuoksen* yleisönosastoon, että eikös sitä putkea voisi vihdoinkin poistaa. Puiden takaa pilkottaa *Valtsu* eli *Valtionhotelli*. Itse kävin kuitenkin myöhemmässä elämänvaiheessani lähinnä sen *Kellariravintolan* puolella, ollessani *Rauhassa* niin sanottuna *vipparina*. Oli typerää lauluiltoja, ja yleistä juopottelua. Naiset eivät tuolloinkaan olleet juurikaan minusta kiinnostuneita, mutta en ymmärtänyt heidän olevan tulevia juoppoja, joita kiinnostaa vain viina. Minua taas olisi kiinnostanut kaikenlainen sukupuolielämä heidän kanssaan, mutta tyhjän nyt saa pyytämättäkin. Kulmien kiertäjät kulkivat aina *Napinkulman* kautta.

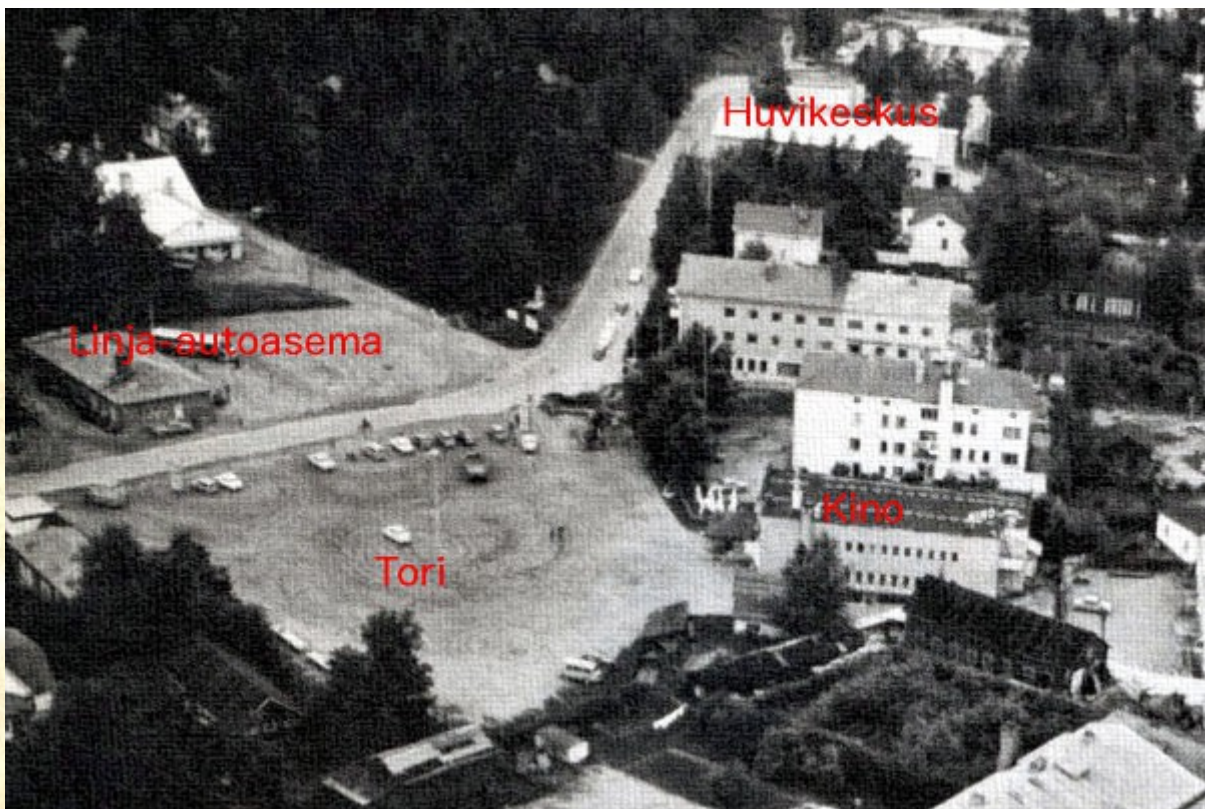
Mielenkiintoisinta koulupojan kannalta olivat kuitenkin Skutnabbin talon takana kasvavat tammet, joista sai tammenterhoja, ja ne olivat harvinaisia – ne tammet nimittäin. Tammien luona oli myös kosken kuvaamo -niminen valokuvausliike, joka siinä uhmasi aikaa vuosien ajan. Siellä otatettiin monet valokuvat, ja lapsia varten valokuvaamossa oli palloja ja muita leluja, joita kuvattavat saivat hypistellä. Kun kuva oli valmis, sai sen kehystettynä.

Fiksumpina itseään pitävät oppikulun oppilaat istuivat iltaisin Imatralla *Poterossa*, eli *Buttenhoffin kahvilassa*, joka on vieläkin entisellä paikallaan. Jossakin vaiheessa maailmanaikaa niitä olisi kutsuttu *snobeiksi*. On kumallista, että aina sitä koetetaan olla kovasti muuta kuin ollaankaan! Aikanaan siellä istuskeli myös **Viktor Klimenko** -niminen nuori näyttelijä, joka oli juuri silloin pikkumiehenä *Seis maailma- tahdon ulos* -näytelmässä. Hän istui kuulemma monastikin *Poterossa* keskustelemassa paikallisen nuorison kanssa. Noihin aikoihin hän työskenteli Helsingissä *Elannon teatterissa*, ja oli tavallaan vain lainassa Imatralla. Jostain syytä hän ei ole katsonut omissa nettijutuissaan aiheelliseksi muistella Imatralla viettämänsä aikaa. Itse en *Poterossa* käynyt, mutta minulle kerrottiin, että siellä piti kuulemma iltaisin väitellä lähes kaikesta, näet, ja kiivaasti sittenkin - esimerkiksi **Jevtushenkosta**, joka oli tuolloin luettu runoilija, tai sitten vaikka *dadaismista*. Minä en tosin ole koskaan lukenut äijältä yhtään runoa, mutta tuskin olen siinä paljoa menettänyt. Toisaalta olen lukenut kaikki venäläiset klassikot, mutta se taas on kokonaan toinen juttu, kuten niin hyvin tiedämme. Vai tiedämmeköhän sittenkään? Siellä se veli **Airaksinen** esitteli taikatemppejuaan, ja kieputteli markkaa sormissaan kun maksoi kolansa tarjoilijalle. Siellä piti olla oikein pukeutunut, ja ymmärtää mikä kulloinkin oli musiikissa *in*. Tärkeää oli myös pidellä savuketta oikein kädessä, ja osata diivailla. Rakennus näyttää melkein samanlaiselta kuin kuusikymmenluvulla, ja kellosepänliikekin on kuvan ottohetkellä paikallaan, sekä *Enson Kenkä Oy*, joka tätä ennen sijaitsi parin kivenheiton päässä puutalossa. Jos menisin nyt *Poteroon* istumaan, melkeinpä odottaisin alakerran kelloalan pyylevän ja pikkuruisen liikkeenharjoittajan tulevan pelaamaan pajatsoa, ja tarjoilijan tulevan kysymään mitä olisi tarkoitus tilata, sillä kuten sanottu, mitään tilaamatta *Poterossa* ei saanut istua - päivälläkään. Oikealla puolella kuvassa on *Vääräntalon* ravintolan kutsuva sisäänkäynti, jossa toivoakseni nautin aikanaan ensimmäisen, ja ainoan *kuulalaakerini*. No, kävin minä siellä kerran ihan oikeasti, ja sain tilattua kaksi olutta, jonka jälkeen tarjoilija ilmoitti kiintiön olevan täynnä. En vielä tänäänkään tiedä miten *martikaisenari* pystyi tilaamaan aina kapakassa käydessään *pari kuulalaakeria*, eli varmastikin enemmän kuin kaksi, ja sillähän oli aina kuitenkin tukevat pohjat alla. Ainahan se napsi pi-pi-pi-pikku ryyppyjään siitä taskumatistaan, ja heitti aina kitaansa pastillit päälle, ettei olisi haissut henki viinalle. Ehkä minä, sitten joskus maailmassa, käyn sen kirotn kuulalaakerin ottamassa, jos luoja suo.

Imatralla oli ihan oikea teatteri, *Imatran teatteri*, jossa todennäköisesti myös **Viktor** näytteli. Sen esitystilat eivät sijainneet kuitenkaan kuvassa olevassa talossa, vaan olivat enemmän tai vähemmän tilapäisissä vuokratiloissa. Kuvan uusi teatterirakennus on pykätty *Imatran huvikeskuksen* tontille, ja se taas oli olemassa vielä minun kouluaikoinani. Kuvan rakennuksessa onkin nykyään ihan toinen teatteri, nimittäin kunnallispohjainen *Teatteri Imatra*. Itse en käynyt tuossakaan rakennuksessa koskaan, mutta se tuli vastaan selatessani **Google Street View** -kuvausauton kuvastoa. Meidän perheessä ei harrastettu yhdessä mitään, ja jos olisi harrastettukin, olisi teatteri kuulunut varmaankin jonon häntäpäähän. Joskus vanhempani menivät tapaamaan omia ystäviään, ja retki saatettiin puheissa naamioida yhteiseksi huviretkeksi, mutta lapset otettiin mukaan, että heitä voitiin paremmin pitää silmällä. Lasten itsensä vuoksi ei tehty niin mitään.

Tästä näkökulmasta oli täysin luotevaa, että minua ei päästetty edes elokuviin, vaikka poikkeuksina olivat

joskus jotkut piirretyt, joita esitettiin Imatran Kinossa. Ylläolevassa kuvassa näkyikin Kinon sijainti torin laidassa, ja vastapäätä linja-autoasemaa. Joku nuori ihmetellä, että mitäs et mennyt leffaan vaikka niitä oli tarjolla. Ei sinne päässyt! Tuolloin melkein kaikilla vanhemmilla ihmisillä oli lapsiin ja nuoriin ehdoton käskyvalta, ja jos sitä kyseenalaisti, sai varmasti selkäänsä. Juuri sodasta hengissä selvinneet eivät suvainneet pentujen konstailuja, mutta oli tietenkin poikkeuksia, jotka eivät totelleet ketään tai mitään. Monet niistä kuolivat tosin nuorina, ja rikollisen ura jäi monelta pahasti kesken. Paha piiskattiin pennuista pois. Ne, jotka Rauhasta elokuvaan pääsivät, olivat yleensä yksinhuoltajien penskoja, ja herrasväen penskathan (eli lääkäreiden mukulat) olivat aina asia erikseen, niin hyvässä kuin pahassakin. Ei silti, etteivät vanhempani olisi mitään mistään teatterista tienneet, sillä näytteliväthän he Konnunsuollakin monessa näytelmässä. He vain halusivat olla päällepäsmäreinä, ja hyvä konsti siihen oli rajoittaa lasten menemisiä ja tulemisia. Ja jos vanhemmat eivät syystä tai toisesta oleet päsmäroimässä, niin sisaret asettuivat auliisti heidän asemaansa, ja kielsivät mielellään elokuvaan menon, vaikka ei se meillä ollut rahasta kiinni. Haluttiin määrätä, tulisiko meistä kunnan kansalaisia vaiko hunsvotteja. Ja kuinka turhaa oli heidän työnsä, sillä *ketalehan* minustakin lopulta tuli.

Lähellä Kinoa sijaitsi myös Imatran huvikeskus, jossa kävin parilla viimeisellä luokalla. Huvikeskus purettiin 70-luvulla. Muistan kuvassa näkyvän pyöreän keskuspylvään, tai sitten muistan tämänkin asian täysin pieleen. Ja eihän tällä asialla linene enää mitään merkitystä. Siellä esiintyivät mm. **Kari Kuuva** ja ruotsalainen **Lenne and the Lee Kings**. Siihen aikaan varsinaisia ulkoilmakonsertteja tai festivaaleja ei järjestetty, ja popparitkin kiersivät tavallisia tanssipaikkoja. Huvikeskuksessa kävi myös kansainvälisiä tähtiä, kuten **Millie**.

Rakennus, jossa Imatran kino sijaitsi, on varmaankin toiminut muissakin tehtävissä, mutta onhan se erityisen sopiva juuri elokuvatoimintaan, sillä se sijaitsee ihan Imatran keskustassa, ja siinä ihan tuntumassa oli linja-autoasema – ja tori. Olen ympäröinyt Kinon punaisella viivalla. Rakentamisen ajankohdan voi viitseliäämpi henkilö ajoittaa siihen aikaan, jolloin Valtionhotellin tornin päällä oli silinteripytyyn muotoinen tötsä – ties mistä syystä

Ja tässäpä sitten itse kunnianarvoisa Imatran Kino – elokuvateatteri, jossa piipahdin itsekin pari er' kertaa. Tämän valokuvan hankkiminen oli erittäin vaikeaa, mutta tässä se nyt sitten viimeinkin on – kaikessa ruhtinaallisessa kauneudessaan. Iloitkaamme siitä.

Ylläolevassa, hieman himmeässä, ja piemeäkameralla kuvatussa kuvassa näet **Viktorin** tanssahtelemassa siinä *seismaailmassaan*. Itse en **Viktor Klimenkoa** koskaan nähnyt liveinä, koska saatoin käydä *Poterossa* vain päiväsaikaan, ja silloinkaan siellä ei saanut istua tilaamatta mitään. Saattoi vain kuvitella ostaneensa *ranskalaisia perunoita*, ja väitelleensä *dadaismista* sun muista hienoista asioista. Minä en ollut mitään suosikkityyppiä, jonka sanomisia oltaisiin kuunneltu, tai jonka esimerkkiä olisi seurattu, enkä kuulunut mihinkään piireihin. En ole koskaan kuulunut sen koommin. En kiertänyt Imatran kulmilla *kusirinkiä*, ja hokutellut donnia kutsuvaan pensaikkoon, ja vaikka olisin niin tehnytkin, ei niistä olisi kukaan tullut. Kuten jo edesmennyt **Well From Texas** sanoi: *Timo, katuammunta on, kuule, saatanan vaikeaa!* Ja uskoihan minä, sillä minulle se oli jo teknisesti ihan mahdotonta. Minä en olisi osannut keskustellakaan *Poterossa* mistään, koska enhän minä ymmärtänyt silloista suomipoppiakaan, tai ulkomaista rokkenrollia, tai siitä kuka millonkin oli suosikki. Ja mistäpä olisin ymmärtänytkään, kun kotona ei ollut edes levysoitinta, ja radiotakaan ei saanut iltaisin (saati sitten päivisin) kuunnella. Jos se joskus oli auki, ja sieltä tuli musiikkia, kuului tiukka käsky: *toosa heti kiinni, taas sitä jatsin rumputusta!* Kotona ei siis ollut minkäänlaisia mahdollisuuksia perehtyä mainittuun *rumputukseen*. Siten myöhemmin, kun *jäntinseppo* hankki maailmanradion, ja alettiin käydä yhdessä *naisissa* Korvenkannassa, sain tilaisuuden kuunnella *Radio Luxemburgia*. Se tuntu makealta, ja oli kuin viesti toisesta maailmasta. Sitä musiikkia sitten kuunneltiin myöhäissyksyisinä pakkaöinä metsän siimeksessä Korvenkannassa, radan ja hiekkakuopan vieressä. Sattui monasti, että yöllä kotiin tullessani vastassani olivat vääristyneet isänkasvot, ja niin sitä menttiin pitkin metsiä minä edellä, ja raivosta puhkuva isä perässä. Seiväs heilui, ja huuto kuului. Haluttiin piiskata paholainen pois kertakaikkiaan, vaikka vanhempani eivät olletkaan mitenkään erityisesti uskonnollisia. Niillä se sellainen oli vain pintakuorutusta. Siinä sitten istuttiin

(hurjasta takaa-ajosta selvittyä) navetan rappusilla aamuun asti, ja ne tulivat kutsumaan kotiin. Sitten vain kuunneltiin se parin tunnin pakollinen saarna, ja myönnettiin kaikki todeksi mistä ne nyt milloinkin syyttivät. Tässä vaiheessa oli tärkeää *murtua henkisesti*, ja osoittaa *katumusta*, ja pyydellä moneen kertaan *anteeksi* – ja ties mitä. Koska kasvatuksessani vallitsi jatkuva nollatoleranssi, ei minua päästetty päällepälmäriksi missään asiassa, ja joku *Poterossa* istuminen olisi jo tiennyt selvää kapinayritystä, ja passitusta kasvatuslaitokseen. Siihen aikaan aikuisten ihmisten uhmaaminen merkitsi kerta kaikkiaan varmaa fyysistä pahoinpitelyä, sillä nämä eivät sietäneet pennuilta mitä tahansa – päinvastoin kuin nämä nykyajan nössöt vanhemmat, jotka ovat lähinnä lampaita ilman hampaita kuten nuo islamin sudetkin, joita pennut pyörittelevät miten tahtovat. Kun aikuinen mies hivautti kämmenellään, poski punotti todella pitkään – ellei mennyt suorastaan mustelmille. Mutta ei se nyt ollut sittenkään niin kova juttu - se, ettei päässyt mainittuun Poteroon, kun enhän minä olisi mistään edes osannut keskustellakaan, vaikka sainkin kerran yhden runoni *Ylä-Vuokseen*, jossa kerrottiin, kuinka *Idän* taivaanranta punotti. Ja kuinka oikeassa olinkaan, sillä jo parin vuoden päästä kouluihin tuli *Se wsi oppilasdemokratia*, ja vasemmistolaisuus, mutta kuten jo aiemmin sanoin, minä en silloin ollut enää siellä, vaan teurastamalla kieliä lukemassa. Eli minä olin ihan oikea työläinen koko sen ajan kun muualla passeja poltettiin ja vanhoja vallattiin, tai seistiin joutilaina eikanpumpuissa. Oikealle opiskelijalle kuului olla vaatimassa ja kieltäytymässä, mutta duunareille se ei ollut sallittua. Ei taida olla montaakaan duunaria, joka olisi kieltäytynyt aseista, tai marssinut kadulla Vietnamin sotaa vastaan.

Kotimatalla oppikoulusta näin joka ikinen päivä *Vaienneen linnakkeen*, eli sennimisen **Aimo Tukiasen** väsäämän suuren patsaan, joka sijaitsee Tainionkosken hautausmaalla. Nykyisin teosta on vaikeampi tieltä nähdä, koska puita ja pusikkoa on kasvanut eteen. Koulumatkat tehtiin kahtena-kolmena ensimmäisenä vuotena pyörällä kesät talvet, ja pyörän satulasta näkee kaiken. Vain sisareni, jotka kävivät *Imatran LYSEOTA*, saivat käyttää koulumatkoihinsa bussia. Tainionkosken yhteiskoulu vastasi lähinnä ammattikoulua, tai pahimmillaan vain jatkokoulua. Sitäpaitsi bussit eivät kulkeneet tainionkoskelle suoraan vievää tietä, jota siis oli pakko sotkea pyörällä. Ajattelin ohiajaessani aina, että siinä se vaiennutlinnake taas on, ja varmaankin tulee olemaan siellä huomennakin, ja ylihuomenna. Se tervehti joka aamu omalla, yrmeällä tavallaan, ja oli tietenkin viisaasti vaiti, kuten vaienneen linnakkeen kuuluukin olla. Se on sen elämäntehtävä, sillä se kuvaa taistelunjälkeistä tilaa, joka jatkuu aina ikuisuuksiin. Vastarintahalu olisi kova, mutta miehet käyneet vähiin. Minusta tuo järkäle tosin muistuttaa suuressa määrin esimerkiksi Berliinin muurista lohkaistua pätkää, mutta tuolloin Berliini oli vielä visusti

paikallaan erottamassa Itä-Saksaa Länsi-Saksasta, ja edellinenhän tavallaan kuului Neuvostoliittoon – jota taas pidettiin lähes ikuisena. Jos tuolloin olisi mennyt lohkomaan Berliinin muuria, olisi tullut varmasti ammutuksi. Ystävyysimme Neuvostoliittoon sensijaan lujittui lujittumistaan, niinkuin *mantraa* tuolloin luettiin joka päivä meikäläisistä tiedotusvälineistä. Neuvostoliiton kohtalo on syytä pitää mielessä, varsinkin jos uskoo ikuisen EU:hun, tai Yhdysvaltoihin maailman talouden veturina. Maailman taloudellinen tulevaisuus on Aasiassa, sillä siellä on vielä runsaasti *kasvuvaraa*, ja sillehän talouselämä suuresti perustuu.

Ja niin kuluivat nuoruuteni hupaisat päivät milloin *jyskää* leikkien, milloin taas *läjää* punnertain, monien tuhansien kultaisten aurinkojen kiertoessa. Kaikki tuolloin niin kovin suuret paikat muutuivat pian pieniksi, ja samoin kävi tapahtumille. Olisin mielelläni kuitenkin ollut kokematta noita aikoja, koska tuollainen jatkuva rähjäminen täysin lahjattomien ihmisten kanssa syö voimia. On hyvä tietää, että puolet ihmisistä kuuluu vähälahjaisiin, ellei suorastaan debiileihin, ja että elämänsä aikana tavallinen ihminen näkee vain aniharvoin todella lahjakkaita ihmisiä. Suurin osa tuttavuuksista on tavallisia kuunoja. Olenko minä sitten parempi kuin nuo muut? Objektiivinen tosiasia on, että minä kuulun varmuudella siihen neljännekseen, joka edustaa ihmiskunnan terävintä kärkeä. Ehken nyt ole mikään ehdoton huippu missään, mutta tätäkään ei voi varmuudella sanoa, koska minulta jäi saamatta monessakin kohdin se näytön paikka. Joka tapauksessa, noihin kultaisiin aikoihin olivat vielä kaukana edessäpäin opiskeluvuoteni yliopistossa, ja korkeampien opistojen kuvittelemisenkin oppikouluaikeihin oli lähes samaa kuin olisi toivonut kuuta taivaalta. Edessä oli joitakin hikisiä ja turhauttavia vuosia rasvahahkaisena työläisenä, tai oikeastaan - alituisena harjoittelijana. Ei minun saamillani koulutodistuksillani, ja niiden keskiarvoilla voinut tulla valituksi mihinkään. Olen joskus ajatellut, että jos minulla olisi ollut aikanaan todella hyvät ja innostavat opettajat, olisin päässyt varmasti miten pitkälle tahansa, ja pärjännyt millä alalla hyvänsä. Parhaat vuoteni tärvääntyivät erilaisissa tehtaissa ja muissa verstaissa, ja kun sitten pääsin viimeinkin opiskelemaan, tapahtui se vähän liian myöhään – vaikka en minä nyt sitä voi sanoa, etten olisi pärjännyt. Kyllä minun polkuni jäisivät monelta kulkematta, ja ovat jääneetkin. Niin monet ovat uupuneet matkan varrelle. Ja se se vasta on hyvä asia, jos mikä.